

Սաթուրը ֆեյ և ՂԶ. քէնտի ֆապ-
րիգ ասընտա :

Sub. 131

ፊት ለፊት

Գարասի միւթէսաւորը ֆլըշը, նա-
ֆիա նէզարէթի միւսմէշարը սապրե-
սաւառէթլու էսատ բաշա հազրէթլէ-
րինէ թէֆփիզ,

Պէնկագի միւթէսարրըՖԼըղը , Ուր-
ֆա միւթէսարրըՖը սապըդ սաատէթ-
լու Գէմալի բաշահէ թէՖվիդ ,

Շէհրը էմանէթի մահաւագէտի իյի
թիճաւէթ մահաւագէտի սապըգ
սառտէթլու էտհէմ պէյ էֆէնտիեէ
թէվհիհ,

Բերդերին վիճակէթի տէֆթէրտար-
լըղը, շէհր էմանէթի մուհասսէպէճի-
սի սապըգ սաառէթլու թաճսին տէֆէն-
տիյէ թէվճիհ,

Պէշինճի օրոտուերի Հիւմանուան մու-
հասեպէճիլիլի, ըրլթպէեր սանիե-
սընքքը միւթէմայիզի իւէ, նիզամիլէ
եեգլամա օտաոք միւմէնիլէրինտէն
իզգէթլու Աջմէտ էֆէնտիլէ թէվճիւ,
Ճէպէիլ զարպիեէ միւթէսարրքիլը-
ղը, Սարտ միւթէսարրքը էսպագ,
Դիթաթլու քեեամիլ պէյէ թէֆլիզ
պուրլումուշ տուր:

Տէկէթթու իպհէթթու Միտհաթ բաշա
հազրէթէրնին հէյէթ վիւքէլանէ
տէխաթթիւ, Տիվանք Ահքեամք Ատ-
լիեէ նէզարէթք ճէլիլէսիեէ թալիկ
պուրուլմալարքնտան տալանք, մէմ-
լիքի մահրուսէի Շահանէ իւէ, է-լթո-
պանքն չոք թարափլարքնտան պէեանք
մէմուհիթէթէ թէպրիք վէ թէշէթ-
քիւրի հալի, պիւր խալիկ թէէկրաֆ-
նամէլէր կէլմիշ, պիւր թարափտան-
տա կէլմէքտէ իմիշ :

—Խորհրդինե նազըրը տէվլէթլու Սափլէթ բաշա հազրէթլէրի, կէչն ճուճա կիւնիւ Պէյոզլունա աղիմէթլէ, Տէրստատէթ տէ մուգիմ տիւէլի ճնն-պիւն սէֆրիւրէրինէ գարշլըգ վիզիթա վիրմիյ տիր :

—Պըրասա սէֆիրի ճէնապլէրի մու-
հիմմ պիր մատտէշի արզ ու իֆատէ
իլլէմէք իչին, իսթանպուլտա իւքեան
իտէն ֆրանսըլլարտան միւթէպէր քի-
մէսնէլէրի, տիւնքի կիւն, սէֆարէթ-
իւսանէն տապէթ իլլէմիշ տիր :

—Միտհաթ բաշա, Մաֆլէթ բաշա
լէ Բաշիա Բաշա հազարաթը, եէնի
մէմուրեկէթլէրի միւնասէպէթի իլէ կէ-
էն հաֆթա հուգուրի հազրէթի Շա-
հանէէն չըգտըղլարընտա, Զաթը հազ-
րէթի փատիշահլէրի, միւշարիէյհլում
հազարաթը իլէ իքի սաաթ գատար մէ-
մալիքի մահլուսէտէ տէմիր եօլլար ին-
ասը հազգընտա միւքըմլէմէ իլլէմիշ-
էր տիր :

—Պոլսեանս պիր գաւ կիւն ագտէմ,
Դատը քէօյտէ տօքթօր յւ. . ին խա.
Էնիստէ տատալըք իսէն 20-22 եաւըն.
Դա պիր գըզ, էլժէ պուլունան զի-
բլմէթ էյնալալը ալըպ ֆիրար իլլէ-
էք ինչ, երևքէ գունտագ աթար վէ
էնտօրստէ ֆիրար իտէր. խանէտէ
գունտալալը, աթէշ գօշտունտալ-
ըզլարընտա, խանէնին եօգաբըքթը
բաշթըբըպ, նիհանէթ, գունտալը
ուլուպ սէօնտիլիւլէր:

— Լէշէնտէ խալխար խանքնտա չօր
դաճըսընն դադասընն աշարագ 1500
իրա գալտըրըզ ֆիրար խտն ուշագ,
ու քէրրէ Դալաթատա ախղ ու կի-
նֆթ օրունմուշ տուր : Մէդգում իւք
վլէլ, իթտիյի խըսըզըդըն ինքերար
թմիշ, Փագաթ, խթնիթագտա իգ-
ար իտիպ, մէպաղը մէդպուրուն,
ատը քէօյտէ պիր պաղէտէ կէօմիւլ-
իւշ օլտուղունու քլիտիւրմիշ վէ չար-

Հենպին կրճեսի մէջըլըր պաղղէյի կէօւ-
թըրսին իւրն պերապէրննտէ զապրի-
նէ գաթըլըպ, Գաթը քէօյէ կէօթըլը-
րիւլըւշ, վէ ֆըլվազը, մէպաղը մէգ-
պուր, տէտիլի կիպի պուլունմուշ
տուր :

Մէրգումմ խըրաք , իսթանպուլ
տէսնմք իշին զապթիհէէր իլէ պէ-
ռապէր գաեքա պինճէյի էսնատե
քէնտիսինի տէնիզէ աթթը իսէ տէ ,
րապթիլէ չավուշու Վէհպի աղա , ար-
ւաքնտան տէնիզէ աթըլքա , մէրգու-
մ տէնիգտէն տիշարք չքաարմը տըրի

Ձապթեյէ միւշիւրի բաշա հազրէթէ-
ի, Վէհպի աղաքը, իշ պու իյիտլիյի
չին, իքինճի օֆիշեալլըդ բայէսինէ
էէրֆի գըլմըշ տըր :

— Իշ պուս բէնճէնպի՛ն կիւնիւ, Պուլ-
ար Էքզարբբ, սատրաղաւմ Էատ Բա-
ն հաղբթլէրինն, Պէշիկթաշտա վա-
բ տէ վլթթսանէլէրինն կիտէնք, միւ-
սարիէյ հաղբթլէրի իլէ միււագաթ
լէմիշ վէ պատէհու թարիծին նաղբ-
բ Սալիթթ բաշա հաղբթլէրինն վի-
թա վրիպ, Բէսմի թէպրիքի իճրա
լէմիշ տիր :

— Կէշէն ճիւղա իրթէսի կկնիւ ,
սաթ տէօրթ ըատտէլէրինտէ , թահ-
ագալէտէ վազը Շէրպէթխանէնին
արըընտա Վանըը ուսթա Սահալըն
անվէսինին իւթիւնտէ օլաճ իւշ օ .
այա խըրազը կիրիպ , իւշ տտէտ սան-
ըգ գըրադագ , բարա վէ ըուպա վէ
թիրէն ժիմանին խապէրի օլմագսըըն
թարագ ֆիրար իլլէմիլէր տիր :

ի ինքն էն փէր Բում, էվէլէխի ախշամ,
էլիկծաշ թէբէլէրինտէ վագբ խա-
լէլէն տաղըռ երկրի մէքտէ խոկէր :
նախարըն րուպա վէ երկրի յիշէրնի
թորէն, պիրէր չորպածը տըրլար զան
թէր խոր : իբէսի տէ, զպէկծ քեօ,
իւ լըթըսըզ մագուէսինտէն օլուպ,
պլիկ թիւն մէնմուրլարը, նէ նիկէթտէ
ուրունտուգլարթիք խապէր արմա, օլ-

նուգլարքնտան, նիեեթէրինի մէկգը-
նիւրաեէ վազ իլլէտիքէրի եւսաե
պո իլրիթի իլլէմէք իւզրէ իլլե-
նի կէօգէթլլէմէքօէ խաիլէր, վէ
վազը, պիր խանէնին գարուտ-
, թավանլէ ալմաեա չսլլըտքլա-
էսաե տէրտէսթ օլունմուչլար

Պունլարտան պիրիսի, հէր նասըլտա
տա գապթիւէլէրին էլինուէն գաչ-
վէ էյան ախդ ու կիրիֆթ օլունա-
թը տըր :

(Գուրիէ)

ՊԼՆԽՈՒՄԻ ԻՐԻՄՈՒԳԱՄՈՒԶԻ: ՊԼՆ
 ՈՒՄԱՍ ԿԻՐԳՈՒՆՈՒՆԴՈՒ ՄԱՐԱԳԱՄԻ-
 ԻՐԵՐՔԸ ԿԻՐԻԿ, ԽԱՂԵ ԶԻԳՋԱԼԵՑ
 ՏԷԼԶԵՐ ՀԱԼԵԿ ՖԻՐՄԱՐ ԻՂՄԻՆԵՐ ՎԵ
 ՍՋԸՐԱՐ, ՀԷՐ ՆԷ ԳԱՄՈՒՐ ԲՈՒԽ
 ԲԱՓՔՆԻՄՆԵՍ ԵՐԱԶԹԵՐՋՈՐԸ ԻՄԻ ԻՆԷ
 ԿՈՒՐՆԱՄԱՄԲ, ԽՈՒ:

ԿԵՆՆԻ ԽՈՐԷՐ ԿԻՆԻՆ, ՍՈՒԹԱՆ ԱՅ
 ԽՈՏԷ ՎԱԳՔ ԿԻՐ ԽԱՆԷՆՈՒ ՆԵՐԷՏԵՆ
 ԿԵՆՆԻՐ ԵՐԱՐԱՐԱՆ ԶԻՐԱՏԷԼԻՐ ԵՐԱՐԱԳ
 Ի ԹԱԳՔԻՐ ՄԻՆԵՆՎՆԵՐ ԿՈՒՆԻՄԱԳ-
 ԵՐԱՐԱՐԱՆ, ԻԳՂԵԹ ԲԱՆԱ ՀԱԳՐԵԹ-
 ԻՆԻՆ ՄԵՍԻՐԻ ԵՐԱՐԱՐԱՆ, ԱՆԻՆՈՒՆ
 ԵՐԱՐԱՐ ԽՈՏԷՆԷՆ ՄԵՍԻՐ ԵՐԱՐԱՐԱՆ,
 ԵՐԱՐԱՐԱՆԻ ԿԵՆՆԻՐԻՐ, ՎԷ ԳՈՒ-
 ՄԱՆՈՒ ԽՈՐԷՐ ԵՐԱՐԱՆ, ԵՐԱՐԱՐԱՆ,
 ԵՐԱՐԱՐԱՆԻ ԵՐԱՐԱՐԱՆ, ԵՐԱՐԱՐԱՆ
 ԵՐԱՐԱՆ, ԵՐԱՐԱՐԱՆ, ՎԷ ԱՆԻՆՈՒՆ ԵՐԱՐ-
 ԱՆԻՆ ԵՐԱՐԱՐԱՆ ԵՐԱՐԱՐԱՆ ԵՐԱՐԱՆ

Մէջքիւր միւճէ՛ղհէր քիմէրին Գ
 յինտէ պուրումաւ իսէ, ախդ ու Ղ
 իֆթ իտիլմիյէր տիր: Վ

— Թէհէրան սէփիւրի սաստեթլու Լ
նիֆ էֆէնտի հաղրէթլէրի, Կ

կիւն վէ եախօտ եարբն մապէյնը հիւ-
մաեռունա ազրմէթլէ, տախիլի հուզու-
րի հազրէթի Բաթիշահի օլաճաղար-
վէ ճոնիմիւզտէքի ճիւմա իրթէսի կիւ-
նիւ տախի, սալպը մէմուրիեթլէրնէ
միւթվէճհհհհհ Տէր սաաաաթաթաթա
րէքէթ վէ ազրմէթլէ պուռուրաճաղար
աղը :

— Եթե թիվի հեթի ձեռքին թորաֆերն,
տան մեմուրի հեթի մաստուս է ին-
կիլ թեյրուտա պուլունան Գառիգ
առաջ, ալաֆերանկա մարտըն ինչնտե,
բերեն առ կալ թարաֆերն տան վերիլեն
լինեաֆեթ տե հալըր պուլունմուշ վե
սիւշարիլէյ, բաշենտե, տեվլէթը ա-
լիե մասալա թիլիւգորը վասթասըյ-
ա թագտիմ օլունմուշ օլտուգու, ին-
լընթ թալմստա օգունմուշ տուր :

—Դու տար չէրի՞փտէ սուեռուն գըթ-
ըըը ճիհէթլէ, Մ. Յիրաման նամ ինկի-
իդ, պու քէրրէ պիր գումըանեա թէչ-
քիլ իտիպ, Դու տար չէրի՞փտէ սու եօլ-
աըըըը վէ գուեռուլարըըը մէճճանէն
թամիր իթմէյի իսթիտա վէ իսթիզան
յլէմիշ իսէ տէ, իշ պու սու իճըասը
սէսէլէսի, հիւքիւմէթի սէնիեէեէ ա-
իտ պիր շէյ օլտուղու ճիհէթլէ, միւ-
ալէլէյ՝ ինկիլիզին իսթիտասը, ճանի-
ի հիւքիւմէթլի սէնիեէեէտէն գապուլ
յլունմիշ օլտուղուլլէլլէլլէթ թալմըս-
ա կէօրիլմիւշ տուր :

— Խորհրդածարի է ֆենտի, Պէյոյուռն-
ա թէ էքքըււ ի թմիշ օլան Ասիայի
աշիր նամ գըլըւպէ, 50 իրա ի հոա
է ի թա իլլէմիշ. ՎէՄ. Զարիֆի տախ
օրօղօֆտա վագք ըռւմ մէքթէպինէ
էնէվի 20 իրա թախախ իլլէմիշ տիրո

—Մըքըրտա գոնաօրսանէ մահքէ-
էլէրինկնալլընա, իթալեա տէլլէ-
ի թառափընտան մուլափազաթ
թօթէրիտիկինի, Գօրէքընտանս
Թրիչէն զաղէթառը ետքընօր :

— ԼճՆԵ պիլերին թէսարրուֆը էմ-
ք մուգավէլէնամէսինին հէնուգ Թու-
ս էլխիսի թարաֆընտան իմդա օլուն-
մըջ օլտուղու , վէ ֆագաթ կէրէք
մամլէյհ վէ կէրէք իթալետ վէ Ֆի-
մէնկ էլլիլէրինին , մէջքիւր մուգա-
լէնամէնի գապուլէ մէղունիյէթ ախզ
էտիբըլէրինտէն , պու կիւնէլլատէ մու-
րովէնամէյի իմդա իտէճէքլէրի , վէ
էրիգա էլլիսինին սէլէֆի դէմանն .

ր, միւթէվէփա Արի բաշա իլէ պու
 ապաէ ճերէեան իտէն մուղաքերաթ-
 ր Ամէրիգա հիւքիւմէթի, մէղքիւր
 րգալէլէնամէնին գապուլի իշին,
 րալիէթ խոսսուսունա տալիր պիր
 րգալէլէնամէնին ագտընը վէ մէ-
 րիքի մահրուսէտէ Ամէրիգաբլար,
 րագա մըթասարրըֆ օլտուգլարը
 րլտէ, հաղգը վասիւնէթլէրի պու-
 րնասընը թալէպ իթմիշ օլտուղու
 հէթլէ, քէյիիէթին պիր գարար
 նէթիճէ պուլամանբա, հալլիւզըն
 րնասընտան նաշի, շիմիթի Ամէրի-
 րէլլիսի, հիւքիւմէթի թարաֆըն-
 րն պու պապտէ իգթիզա իտէն թա-
 րաթը ամաբընճա, մուգալէլէի իմ-
 րաթամաեաճաղը, իլէվըթ հէրըլտտա
 ունմուշ տուր:

ԻՊՐԷԹԻՆ ՄՈՒՀԱՔԷՄԷՍԻ

ճիւմս իրթէսի կիւնիւ Տէրսատէթ
 քէզի պիտանէթ մաճքէմէսի ճէղա
 խորի իլէսի, Պառնասեան Պօղոս է-
 սիտի իլէ, Իպրէթ սաճիպիթիթեա-
 թարաջընտան թորոս էփէնտի պիլ
 րեալէ մուհաքմէնէ իպթիտար օ-
 տարաք, էվլէլէա, Պառնասեան է-
 տի իգամէի տալմէն չարա կաէ

րէքութի մուգաւելէ սինին ֆէսիսիտե
տալեաք եազաղըք պէնտտէ հէյէթ
վիքէյի ֆիխամէ թօգունուր սէգ
էր պուլունտուղու ճիհէթէ, պիւր
րաւբգ ճէգա գանսնամէսինի գարըշ
տըրտըտան սսնրա, մաթպուտաթ նի
գամամէսինին ինքնը պէնտիտե
լան հիւքմիւ ճէգանքն ինքսարնթ թա
լէպ վէ իսրտր իլլամիշ, տիկէր թարաֆ
տան իսթիճվապ օլունտուգտա, թարա
ճէֆէնտի, միւստտաիմիզին քիմ օլտու
ղունու, վէ Պօղոս ճէֆէնտիսին նէհէ վէ
նէ աէրէճէհէ գատար վէքիլ պուլուն
տուղունու պիլէմէսերուլ քի, անա
կէօրէ միւտաֆաա իտէլիմ, տէմիշ,
վէ ուսուլու մուհաքէմէ նիզամամէ
սինին 30ունճու պէնտի ահքտաքնճա,
հիշ պիւր քիմէսնէ, միւթէպէր վէքա
հիշթամիլէ համիլ օլմատըգա, վէ եա
խօտ մահքէմէ հուգունունտա թարա
ֆէնտան պիլի ճանիպիստեն թէվէքիլ
գըրլմատաքգա, վէքալէթ իտէմէշ
օլտուղունու սէօլլէմի :

Պոնուռն իւզէրինէ , Պոզոս էֆէնտի
էինէ միւտաֆաա իթաիքտէն սոնրա ,
ազալի մուհաքէմէ , միւզաքէրէ օտա-
քնտ չէքիէրէք , պիր միւտտէթ թէ-
քէքիւրտէն սոնրա , տալանըն իսթիլա-
հաթը չախսի օլտուղունտան , Պոզոս
էֆէնտինին , վէքալէթի միւթէպէրէ
իլէ կէլմէսինէ տալիլ օլան գարարա-
քնը թէպիլիլ իլէմիլ տիր :

($\mathbb{N} \times \mathbb{N} \times \mathbb{N}$)

h l u v

1873 սենտևի ալաֆրանկա ծխախոտի
թիտասբնտա չէ. քիւլ ճէք տէմիր եօլու
բիասգօսունուն 75 ատէտ սէ հիմէրի.
նին պախթընը չիւզ հիսսէ իմ իպարի
լէ, պէհէր հիսսէսի պիր մէճիտիեհէ
ֆիրու իմ ղէ ասհապը հիսսէհէ, պի
րէր մագպուզ սենէտի ղիրիւպ, մէզ
քիւր 75 սէ հիմին պախթընա հիսսէտը
թաւըրաճաղընտան, իշթիրասընա րազ
պէթ պուեւրաճաղ ղէվաթ, չարշուի
քէպիրտէ Զուլաճը լասընտա իւսթ
գալթատ 43 նիւ իթբոլու. օտաւտա Պէր
պաւեանյար գոււրանեւտընա միւրա
ճաւթ իյլմէլէրի:

U. 29.3.31.6

Պիտաճ ֆաթ իւան օլունտուղու իւզ
րէ, ճիւմա իրթէսիկիճէսի, կէտիք բա-
շատա վզգը Օմանկը թէ քաթրօսուտա,
պազը զէկաթը զարթ քէշանքն հիմ-
թէ զէ ֆէտաքեարըղըլտ, Ագապ-
եան վարժարան, մէջ ֆատառն օլան
օտուն իճրա իտիվիշ, զէ մէջնուն օ-
լունսճազ մէրթէպէտէ թէմշապկերան
հաղբը պուլանմուշ տուր:

Մէքթէպի մէզպուր շաւիրտաւըն-
տան իբր նէֆէրի պիւրէր նութգ իրաւ
իթմիյէր տիր :

Քէշաւիք շահիրտանտան իքի նէֆէ-
րի ալըքնա, վէ պիր նէֆէրի տախի,
սիհանս մուալլիսիմիք օլուպ, վէ իք-
տամէն թէշրիֆ իթմիշ օլան միւսիւ Մի-
հէլ ին պիրէր Բահրէնէ՝ շաւմըշլար տըր,
Պաքիստանի ինքի թէշրիֆ իթմիշ օլան միւսիւ Մի-
հէլ ին պիրէր Բահրէնէ՝ շաւմըշլար տըր,

[illegible]

Պագը զաթլարըն արդուսու իւզրէ,
էգքիւր նութգլարըն պիրի եարըն, վէ
իկէրի եախի չարշէնպիհ կիւն տէրճ
տիլէճէք տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ ՕՐԹԱՔԷՈՅ

Ի թատեր Բարեսէր ընկերութեան
Թաւաղիկայ երկուշաբթի գիշեր (3/17
մարտ) ժամը 2 1/2 ին
Պիտի ատենախօսէ
Խաչիկ էֆէնտի Օսկանեան
Ն Ի Ի Թ
ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ
Մուտք ճրի

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ԱՎԱՅՈՒՄ-ՄԱՃԱՐ

Վիեննա, 15 մարտ
Գամարտատ Մ. Հէրպըսթ, տէմիւր
եօլլարա վերին ինքնակեն գարշը սէյ-
լետի :
Վիեննա, 16 մարտ
Ղազէթաւարժը, իսթանպուլում
սայրի վիւթէլաճաթ թէպէտտիւլաթ վա-
գը օլաճաղընը թէվաթուրէն պիւտիւր-
մէքաթ տիւրէր :
ԻՍԲԱՆԱ
Մատրիտ 16 մարտ
Շիրքէթի միւլէլիէ, Գաթալօնեքտա
պէօլիւքէր սիւսալաթմաքտա տըր :

ԻՆԿԻԼԹԵՐԻՍ

Լօնտրա 15 մարտ
Մ. Տիւրքէլի, Լօնտ Տէրպի տախիւ
օլտուղու հալտէ պիւր գապիւնթթ թէշ-
քիւ իլլէմէնի միւլթիսիլիլիլի պու
սապաճ գըրալիլաքա պիւտիւրտի :

ԵՌԱՆԱՆ

Աթինա, 13 մարտ
Պիր չօգ պանքէրէր, 40 միլեօն
տրախմ սէրմաթէ իլէ, պիւր վաթօր
գուրաւեալը իհտաթընը հիւթիւմէլէ
թէքիլի իթաթիւր : Մէքըրիւր գուրմ-
բանեա, շարգ վէ ինկիլթէրա գըրը-
լարընա վաթօր իլլէթէճէք տիւր :
14 մարտ
Լօրիւմ մատէնէրին իլլէթէճէք
օլան գուրմաւեա, նիլաւմաթէնի
թաստիլգ օլունմաթ իլլըր գըրալա
թաթաթիւ իլլէթի : Շիրքէթի մէքըր-
րուն միւլթիսիլիլի շունար տըր, եա-
նի, Մ. Սիւկրօս, Մ. Պալթաճի, Մ.
Մէլաւ, Մ. Բաթալիլի, Մ. Բաթալ-
տօֆ, Մ. Սէրքիլի, Գըրէտի թէնէ-
րալ նաթ ինքնա պանգաթը, իսթան-
պուլ պանգաթը, վէ Սօսիլթէ Մէթա-
լիւրթիլ նաթ չիւրքէթ :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԻ

Լիւրթալ 14 մարտ

Միտլինկ Նիւս Օրլէանս բամբուլ, 9 3/4
Բէնա 6 3/8 1/2
Տօլարա էյի ճիւս 10.000 պալա
Բիւցաթաթ թէպէտտիւլաթ եօգ
Թէքմիլ հաթթա սաթըլը, 75.000 պալա
Մէլճուտ մալ, 852.000 պալա
Լօնտրա 14 մարտ
Աթինա իլլէթիլ 22 25
Թիլիլիլ 38 00
Չաթի իլլէլի, իլլէթիլ ճիւս 27
Ճէհրի իլլէթիլ ֆիւթաթ լիւրա, 7 1/2 8

ՍԱՐՐԱՅԻՑԻ

(Սիւսի իսթաթ)

Բարիս 15 մարտ
Խաչաթ ունուր 55 25
1865 իսթիլգը 576
1869 իսթիլգը 558
Բուլլիլ տէլիլ եօլ սէլիլիլ 180 00
Իթալիա ֆօնտուր 65 10
Ֆրանսըլ ֆօնտուր 3 0/0 58 47

Մ. Թիլիլ խաթա տըր տէյի շուեու
պուլան պիւր իլլէթիլ իլլէթիլ ֆօն-
տուր տիւլաթ :
Բարիս 16 մարտ
Ալմանեա աթըրիլիլ, Ֆրանսաթ թէրք
իլլէթիլ իլլէթիլ իլլէթիլ մուսաթիլ իմ-
գալանտը :
Պուլլարաթա ֆօնտուր ելլէթիլ
Ֆրանսըլ ֆօնտուր 3 0/0 58 80
Ֆաթաթ ալ իլլ օլտու 3 0/0 90 95

ԳԱԼԱՌԱ ԲԻԱՋԱՐ

Խաչ. Ռ. մ. 3 մարտ. ախաթ գաթ. 61-12
Մ. Ֆ. սապալ ալլաթ 61-17
Սաթաթ 6 61-10
Խաթիլգը 1865 380-
1866 372-
1869 341-
1872 94-1/2
Սօսիլթէ թէնէրալ ալլաթ 13-26
Ֆրէտի 18-50
Շըմէնտըրիլ սէլիլիլիլ էսիլի 185-7/4
Էլէնի 88-1/4
Թրապիլ հիւսիլիլ 18-80
Սօսիլթէ Ալլաթ թիւր 12-40
Ստապալ պանգաթ ալլաթ 9-20
Վէրիլիլ գուրմաւեա 3 00
Սաթիլթէ օթմաթ 6-28
Ալլաթ ֆալիլ 10 0/0

ԱԳՃԵԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՐ 5 ՄԱՐՏ

Ինկիլթ լիւրաթ 110-20
Ֆրանսըլ ալլաթ 87-15
Բօլ 89-15
Գըրմիլ ալլաթ 51-22
Պէթալ միլիլիլ ֆաթը 1-15
Մէթալիլ ֆաթը 3-08
Պաթը 118-
Իլլէթիլ գուրմաւեա սթիլ 0/0 3 1/4

(Ն ԷՎ Ի Թ Է)

ԱՄԵՐԻԿԱ ՄԱՏԷՆԷՐԻ

Ինկիլթէրա տէվէթիլիլ Ամէրի-
գաթա պուլունան սէֆաթիլ սըր քեա-
թիլիլ թարաթընտան, տէվէթիլ միւ-
լարիլ յաթէ իրալ օլունտան պիւր գը-
թա լալիհաթա, Ամէրիգա մատէնէրի
հաթընտա շու աթիլիլ մալիլաթ-
լար կէօրիլիլ տըր :
Միւլթէթիլիլ Ամէրիգան սէր-
վէթիլ 1850 սէնէսիլիլ 7 միլեաթ, վէ
1860 սէնէսիլիլ 16 միլեաթ թալէրտէն
միլթէթիլ օլունտա հալտէ, 1870
սէնէսիլիլ 30 միլեաթ թալէրիլ թէճա-
վաթ իթմիլ, վէ պու հալէ կէօրէ,
տէօրթ մուհարէպէի տախիլիլ տէն
միլթէթիլ թիլիլ օլան գաթա իլէ, ա-
գաթ օլունտան էսիլիլիլ 2 միլեօն թա-
լէրտէն իպաթիլ պուլունան գըլմէթ-
լէրի իրաթ օլունտալա հալտէ տա-
լիլ, Ամէրիգան սէրվէթիլ կէլէն օն
սէնէ գաթընտա ելլաթ սէքսէն արթ-
մըլ տըր : Պալլէթա օն իլլ մատէն, 1861
սէնէսիլիլ 1870 սէնէսիլիլ գաթաթ
84 միլեօն թալէրտէն զիւրտէ հաթը-
լաթ վէրմիլ տըր : Պու գըլ, Միւլթէթ-
մէյիլ Ամէրիգան զարալ թարաթըն-
տաթի մատէնէրիլիլ օն միլեօն թա-
լէր գաթաթ ալթուն վէ կիւլիլ իլ-
րաթ օլունտալա, վէ 1871 սէնէսիլիլ
էլլաթիլ իրաթ օլունտան սուլա կաթը
մըլ տըր 18 000 վաթիլ օլունտա, թիլիլ
վէ քէօմիլ մատէնէրիլ տալիլ, ֆէվ-
գէլաթէ քէսթիլ իլլաթ պուլունտալա
տըր :

Չինտէ վաթը Շանկ-Հաի նաթ չէ-
հիլտէն, Մաթիլիլիլ Սէմաթօր զա-
ղէթաթընա շու վէճիլ եաթըլմըլ տըր :
Պունտան ալթըլ մուգաթաթիլ
Շինկ-Հաի եաթըլմըլ տըր, Սօթըլ
նաթ չէ հիլտէ վուլաթ պուլուն շու ա-
թիլիլ վաթաթ սիլլէթէ պէթաթա
միլաթաթ իտէրիլ :

Չինտէ հէր պիւր թիւարիլ վէ սա-
նայի իլլէն ալլաթ էսնաթիլաթ պու-
լունտալա, նիլաւմաթէնիլիլ ինքաթ-
նա ունուր քէմալի տիլգաթիլ սալ
ու իլլաթ օլունտալա : Սօթիլլէն ալ-
թուն եաթըլմըլ էսնաթը, մաթա-
գաթնա պիւրտէն զիւրտէ չըրաթ գա-
պուլ իթմիլ օլան պիւր ուլաթաթ մու-
հաթէթէ չէքէր, նիլաւմաթէնալաթա-
մէնա պիւր ուլաթաթ, եաթընտա պու-
լունտան պիւր չըրաթ իլլ սէնէ չըրաթ-
լըթ իթաթաթն օնտա տիլլէր պիւր չը-
րաթ եաթընա ալլաթ ինաթ իտէր :

Մէրգուլ ուլաթ, էսնաթիլ մէլ-
քիւր նիլաւմաթէնիլ իթաթ իթմէ-
տիլիլիլ, մուլաթաթ, հաթիլ հու-
գուրունա չըրաթ. հաթիլ իտէ, մէր-
գուլ ուլաթաթ հաթը վիլիլ : Իլլաթ
հիւթ, էսնաթը տալա զիւրտէ հիւ-
տէթիլ իթաթիլ, ելլաթ երմիլ քիլիլիլ
իպաթիլ օլունտալա հալտէ, էսնաթը
լունտա օտաթընտա թէճէթիլ իտիլ,
մէրգուլ ալ ուլաթաթ տալիլ աթաթ
եօլաթալ չաղըրըլաթ : Մէրգուլ, լա-
գըլ կէլիլիլիլ քէնտիլիլ թաթա-
հալ իթիլիլ իլլէն, պէրապէրիլիլ
պիւր գալ չէքէր աթըր ալլաթ լունտա
օտաթընա կիտէր, ֆաթաթ, իլլէրիլ կի-
լէր կիլմէլ գալաթալլաթ, աթըրէրիլ
տիլաթ իտիլ, գաթալաթ գաթաթ :

Պունտան իլլէթիլ, էսնաթիլաթ,
մէրգուլ չըլ չըլաթ իտիլ, պիւր տի-
լէլ պալալալաթ, վէ էօլլէթէթ մէր-
գուլուն թէնիլիլ ըսըրմալաթ էսնաթ-
տան հաթըր պուլունտալաթ էմր օլուն-
տալա, իթաթ իթմէթէնիլիլ իտէ, ալ-
նի մուլաթէ ինաթ իտիլիլ թէլիլ
տիւր եօլունտալա իթաթիլիլ իթմէթիլ
տէն գօրգաթաթ հաթըր պուլունտալաթ,
մէրգուլուն էօլաթիլիլ գաթաթ տիլ-
լէրիլ ըսըրըլաթ : Աթըրէրիլ կիտիլ
վուլաթիլ հալի հաթիլ պիւրիլիլ
իտէ տէ, չի ֆաթիլաթ քի հաթիլ կէ-
տիլիլիլ իլլաթ կէլիլ իտիլ :

Իլլաթ տէ չէթիլ վաթաթ ելլ-
լիլիլ կիլլէթէ շաթ իթմէթաթ տիլ-
լէր, վէ գաթուն մուլաթիլիլ, տի-
լիլ իլլ ըսըրըլաթ աթաթ էօլաթիլիլ
պուլունտալա տէլիլ տիլիլիլ, ճէ-
գա գաթունալաթէն օլլաթաթ պիւր
պէնտ իլլաթ իթմիլ օլունտալաթընտան
մէրգուլուն սօհիլ ճիւսաթիլ ճէ-
գաթըր գալաթալաթ տըր :

—Չինտէ վաթը Շէյն-Սէյն չէհ-
րիլտէ իթիլ սէնէ մուլաթաթիլ, Չինիլ-
լէր Ֆրանսըլ գօնաթընտէնիլ պաթ-
մըլ, վէ պալլա Ֆրանսըլ թիւճաթալ-
լըլա լալիլիլ իտէն վէ մէթէպ-
լէրիլ ելլաթաթ, քէնտիլիլիլ գաթիլ
իլլէթիլ օլունտալաթընտան, Չինտէ
թիլ թարաթընտան Ֆրանսա հիւթիլ-
մէթիլիլ պու քէրէթ թաթմիլաթ օլա-
րաթ, գօնաթընտէն վէ էպիլիլիլ սա-
լիլիլ իլլէն 1.575.000, վէ գաթիլ օլուն-
տալաթըն ֆաթիլաթընա թէլիլ օ-
լունտալա իլլաթ 2.167.315 ֆրանկ թէ-
տիլիլ վէ թէլիլ օլունտալա զա-
ղէթալաթա եաթըլմըլ տըր :

—Իլլաթըն չըմալ թարաթընտա օ-
լան տէրէլիլ վէ տալաթ գաթ իլլ
գաթը իտէ տէ, էլան, Բուսիլա թա-
րաթընտան, թիւրքիլաթա իմաթա ի-
լիլ պիւր թաթաթ աթըր կէլմէթաթ տիլ
Օրէնպուրիլ չէհիլիլիլ իլլաթիլ իտէն
Իլլաթ թիւճաթալաթ, Բուսիլա շու
թէթաթիլաթ թէնտան իլլաթիլ վա-
թալաթընա ալաթիլ իլլաթիլ տիլ-
լէր :

—Վիեննա տա լալ օլունտալա վօրս-
թաթ իլլաթիլ նաթ զաթիլաթըն իլլաթ-
էլիլիլ նէլաթէն, Բուսիլա էսնաթիլիլ

տէն Աթըրիլ, վէ վօլիլիլ, վէ Բաթա-
լիլա թարաթընտա պուլունտան չիլթ-
ճիլլէր, ունուր իտէն իտէրէթ, է-
հալիլտէն պիւր թաթաթ պիլիլաթ
գաթիլ իթմէթ վէ քէյ վէ գաթաթա-
լաթաթ ալլաթ վիլմէթ կիլիլ պիւր իսլիլ
օլունտալաթընտան, իլլաթիլիլ սէլլաթ
օլունտան գուլվէլիլ աթըրիլիլ տա-
լիլ մուլաթիլ իտիլ, վէ պիւր գալ
սաթաթ մըլաթաթ գալաթաթ սօնտա
աթաթիլ մէրգուլունտալա զալլաթ
իթմիլիլ վէ աթըր թարաթընտան
քիլիլիլ թէլիլ թէլիլ ֆաթաթալիլ վուլաթ
պուլունտալա տըր :

ԿԵՆՍԱՐԱՆԱԿԱՆ

Մարդու սննդան վրայ կենսաբանական
ընդհանուր տեսութիւն մը

Միւլտիլ ինդիլիլ սննդիլիլ աթաթ,
լաւ կ'ըլլալ իթէ պղտիլ գաթալաթ մը
դրուի «կէնաթ» կոչուաթ ալ մէթ գոր-
ծողութեան վրայ, որ բոլոր կենդանի
արաթաթները կը կառաւարէ, վաթն զի
ամեն բան որ կը սնանի, ուրիլ բանով
չը կրնար սնանիլ՝ եթէ ոչ ապրիլով
և ամեն բան որ կ'ապրի, ուրիլ բանով
չը կրնար ապրիլ՝ եթէ ոչ սնանիլով
ալաթաթ որ սոյն երկու բաթերէն որք
են կէնաթ և սնուլ, թիւ աթաթ միւ-
սիլ չը կրնար նշանակուիլ մ'ունե-
ալ : Ասիլ լաւ մը հաթիլալա հաթաթ,
պէթէ որ բնթըրդիլ հետեալ կարճ
բաթ լալիլ իտիլ իտիլ իտիլ լաւ
մ'ըմալնէ :

Արդէն գուլլէ գիտէք, ընթերցող,
որ բոլոր բնութիւնը կազմող մարմին-
ներն երկու խիստ ընդաթաթ կարգե-
րու կը բաթնուիլ, որք են «գործարա-
նալաթ» և «անգործարաթալաթ» :
Սոյն երկու բաթաթներն իրաթմէ
տարբերող բոլոր յատկութեանց վրայ
եթէ խօսէիլ, խիստ հեռուն գաթաթ
պիտի ըլլայիլ. ուստի թողիլ գա-
նաթ, անոնցմէ միլ միլաթ աթաթ,
որ մեղի կարեւոր է, այն է «կէնաթ» :
Իլլաթըն չէ՞ մի որ բոլոր միւլաթաթ-
կութիլներն ալ սոյն միւլաթ յատկու-
թեան վրայ կը կէրդընաթ և անոր
հետեալք միւլաթ կընան հաթաթիլ :
Ուստի այս աթաթ գործարաթալաթ
մարմինները կը կոչուիլ նալ «կենդա-
նի» մարմին, իսկ անգործարաթալաթ
ալ «անկենդան» մարմինք : Տեսնէք
ուրեմ թէ ինչ բաթ է «կէնաթ» և ինչ
բաթ է «անկենդան» :

«Կէնաթ» այն գործողութիւնն է,
որուն միլոցալ կենդանի մարմնիլ (բոյս
թէ անասուն) մ'ամեն մասը շա-
րունակալան վուլիլաթեան մ'ենթա-
կայ են, որուն սկընալան շարժաթ-
թըն անաթաթըն իմաթաթ է միւլաթ
հիւսլալ, և որ անշուշտ բնութեան մէկ
գաթիլիլ է. սոյն շարունակալան
վուլիլաթալա ալ շատ մը գաթաթ մե-
քէնայիլաթ միլոցալ կը կաթաթուի,
որոնք «գործարաթ» կը կոչուիլ : Արդ-
սոյն վուլիլաթիլները, կամ լաւ ևս
է բաթ, սոյն ներքին շարժաթը որ
կէնաթ կը կաթմէ տեղի ունեցաթ
թաթաթալ, այնպիսի մարմիններ կը
կաթուիլ, որոնք ալ ևս կենդանի մարմ-
նոյն մէկ մասը կաթմիլաթ անաթաթ են
և հետեալք պէթէ որ դուրս աթ-
աթաթուիլ, միւլաթաթ սոյն վուլաթիլ
եալ նիլթոց տեղը բունտալ հաթաթ,
հաթիլ է որ ուրիլ տիլալիլ մէկ նիլթ
մ'ալ ներս մտնէ, որ կարեւոր նոյն գոր-
ծարաթալաթ մարմնոյն մէկ մասը կաթ-
միլ, և որ յետոյ դարձալ վուլաթիլ գ-

ուելով, նորէն դուրս կ'արտաքսուի, և ուրիշ մարմիններ իւր տեղը կը բռնեն: Ահա սոյն միշտ ներս մտնող և նոյն կենդանի մարմիններն են, որք «սքնունդ» կամ կերակուր կը կոչուին:

Մենք խօսելու չենք թէ սոյն կերակուրներն ինչպէս ներս կը մտնեն, կը փոխուին, կ'այլակերպին, և վերջապէս դուրս կ'արտաքսուին, այլ մէկ քանի խօսք պիտի ընենք, սոյն սնունդ-կոչուած գործողութեան վերջնական արդեանց վրայ:

Նախ սա գիտնալու ենք որ մինչդեռ բոլոր սնունդն անգործարանաւոր մարմիններ են, ինչպէս են ջուրը, գանաղան աղբը, ածխային թթուն և այլք, կենդանեաց սնունդն ընդհակառակն՝ մեծաւ մասամբ՝ բոյսերէ և կենդանիներէ կազմուած է. այսինքն թէ բոյս մը սնանելու համար՝ հանքային այսինքն անկենդան սնունդի պէտք ունի, խոտակեր կենդանիք՝ բոյսերու, իսկ մ'ակերք ալ խոտակերներու: Եթէ սոյն տարրերու թեան պատճառը միտունք, կը գտնենք որ բուսեղէնք գլխաւորաբար ջրածինէ, թթուածինէ և ածուխէ (1) կազմուած են: մինչդեռ կենդանեաց մարմինը մասնաւորաբար ջրածինէ, թթուածինէ, ածուխէ և անկենդան կազէ բաղկացած է: Բայց չը հասկըցուի թէ բուսոց և կենդանեաց մէջ սոյն վերոյիշեալ պարզ մարմիններէն զատ ուրիշ նիւթեր չեն գտնուիր. այլ գիտնալու է թէ ուրիշ շատ մը պարզ մարմիններ ալ կան, բայց անոնց քանակութիւնը միւսներուն քանակութեան հետ բաղդատուելով այնչափ քիչ է, որ կրնանք ըսել թէ կենդանիք չորս տարրական մարմիններէ կազմուած են, որք են, ջրածինը, թթուածինը, ածուխն ու անկենդանը, և թէ բոլորս մէջ անկենդան կազ չը գտնուիր, կամ գտնուի՝ ան ալ խիստ քիչ:

Հիմա խօսքերնիս բուն իսկ մեր նպատակին վրայ կեդրոնացնելով, տեսնենք թէ մարդու սնունդը կազմող կերակուրներն ինչ պաշտօններու յատկացած են, և թէ ո՞ր տեսակ կերակուրներն են, որոնք մարդու առողջութեան ամենայնպէս են, նախ գիտնալու ենք թէ կենսոյ պահպանութեան մէջ կերակուրներն երկու նպատակ ունին կատարելիք. մին է՝ մեր մարմնոյն շարունակ կորսնցուցած մասերուն տեղը լեցնել, իսկ միւսն է՝ մարդու բնական ջերմութիւնը պահել, որ միշտ հետզհետէ քիչնալու վերայ է: Արդ, մեր կերած կերակուրներուն մէջ ո՞ր մասերն են, որոնք փոփոխման մ'ենթարկուելով՝ կրնան ջերմութիւնը յառաջ բերել: Այս մասին տարրաբանութիւնը մեզի տեղեկութիւններ կուտայ ցուցնելով թէ սոյն կերակրող մէջէն ջրածինն ու ածուխն են, որոնք շնչառութեան միջոցաւ շարունակ արեան մէջ մտնող թթուածին կազին հետ միանալով՝ ջուր և ածխային թթու կը կազմեն, ճիշդ այնպէս, ինչպէս որ ճրագի մ'իւղը, որ ջրածինէ և ածուխէ կազմուած է, օդին թթուածինին հետ միանալով, ջերմութիւնը ջուր, իսկ ածուխն ալ՝ ածխային թթու յառաջ կը բերէ, և ահա

սոյն տարրաբանական գործողութեան միշտ ջերմութիւն մ'արտադրելուն համար է, որ ճրագը վառուած ատեն ջերմութիւն կուտայ: Ուրեմն այն կերակուրները՝ որոնք միմիայն ջրածինէ, թթուածինէ (1) և ածուխէ կը բաղկանան գլխաւորաբար՝ մեր մարմնոյն կենդանեաց ջերմութիւնը պահելու կը ծառայեն և ասոր համար, «ջերմութիւն» կամ «երանմատ» կերակուրը կը կոչուին: Տարրաբանութիւնը մեզ կը սորվեցնէ թէ սոյն կերակուրներն ու զանազան տեսակ իւղերն ու ճարպերը, օսլայեղէնք, շաքարեղէնք և ընդհանուր կերպիւ խօսելով բուսեղէն կերակուրները են:

Իսկ միւս տեսակ կերակուրները, որոնք չորս պարզ մարմիններէ կազմուած են, մասնաւորապէս մարմնոյն աման ու վերանորոգմանը ծառայելուն համար «վերանորոգիչ» կամ «քառարմատ» կերակուրը կը կոչուին: Գառարմատ կերակուրներուն գլխաւորներն են զանազան տեսակ կենդանեաց միսերը, մէկ քանի բուսոց սննդարար կոչուած հունտերը, ինչպէս են ցորենը, սիսեռնը, օսլա, լուբիան, և ընդլուրջաւ մը կենդանեղէն մարմիններ:

Տարրաբանութիւնը մեզ կը սորվեցնէ թէ մեր մարմինը, բացի ջրածինէն, թթուածինէն, ածուխէն և անկենդանէն, կը բաղկանայ նաև ուրիշ շատ մը պարզ մարմիններէ, որոնց գլխաւորներն են երկաթը, ծծումբը, քլորը, փոսփորը, և ուրիշ շատ մը «բոգասիւն», սոտիւն, քալսիւն, մանկանէզ և ինչ կոչուած մետաղները, որոնց ամենուն անուններն ալ հոս դենք ընթերցողաց ձանձրութիւն պիտի պատճառէր: Եւ որովհետեւ սոյն մարմիններն ալ՝ միւսներուն գէտ՝ մեր մարմնոյն մէջ շարունակ փոփոխուելու և վերջնական կերպիւ դուրս արտաքսուելու ենթակայ են, ուստի պէտք է որ այդ մարմինները պարունակող կերակուրներ ալ մեր մարմնոյն մէջ մշտնեն, որպէս զի մարմնական կազմի իր բնական առողջապահական միծակը պահէ:

Ուրեմն խօսքս ամփոփելով կըսեմ թէ մեր կերակուրները՝ տարրաբանական և կենսաբանական տեսութեամբ՝ երեք կարգերու կը բաժնուին, որք են «ջերմութիւն» կամ «ջրածխային» (ջրածինէ և ածուխէ բաղադրեալ) կերակուրը, և «վերանորոգիչ» կամ «անկենդանաւոր» (վասն զի անկենդան ալ կը պարունակեն) կերակուրը, և վերջապէս «հանգային» կերակուրը, որոնց պաշտօնը թէպէտ երկրորդական է, սակայն և այնպէս ասոնք ալ բաւական մեծ դեր մ'ունին մեր առողջութեան պահպանութեան մէջ:

Սոյն երեք կարգերու բաժանումն ինչպէս որ ըսինք՝ միայն կենսաբանական է, և ամենէն ալ աւելի կարևորն է: Արդ էթէ կերակուրներն ուրիշ առումով՝ այսինքն իրենց արտաքին ձևին բաղդատմամբ նկատենք, կը տեսնենք որ երկու կարգերու կը բաժնուին. «կարծր» կերակուրը, որք են, հացը, միսը, խոտերը, շաքարը, ևն. և «հեղուկ» կերակուրը, ինչպէս են կաթը, օշորակները, իւղերն, արգանակն, ևն:

(1) Կերակուրներուն բաղադրութիւնը ցուցնող միջոցին, եթէ երբեմն թթուածինը չը յիշենք, ընթերցողը շփոթելու չի վասն զի թթուածինը միշտ թորերուն միջոցաւ արեան մէջ մտնելով, հոգ չէ թէ կերակուր մը թթուածին պարունակէ թէ ոչ:

Սոյն անյարմար բաժանման արդիւնքն եղած է այն սովորութիւնը՝ որով ընդհանրապէս կարծր կերակուրները մասնաւորապէս «կերակուր» կը կոչուին, մինչդեռ հեղուկներն «բաղկալիք» անունն առած են, Այս բաժանումը բնաւ կարեւորութիւն մը չունենալէն զատ, անպատեհութիւն մ'ալ ունի, որ սա է թէ, սոյն բաժանումէն այնպէս կրնայ հետեւող թէ բաղկալիքները չեն կարող կերակրող տեղը բռնել, այսինքն մեր մարմնոյ շարունակ կրած կորուստներուն տեղը լեցնել: Սակայն ասի բոլորովին սխալ է: Երբ մտածենք թէ այնպիսի կարծր կերակուրներ կան, որոնք մէկ քանի բաղկալիքներէ, վերջին աստիճան քիչ սննդարար են. օրինակի համար, կաթը՝ որ բաղկալի մ'է իւր ձեւոյն նախելով, միթէ շաքարէն, իւղէն և աղ-ձանէ մը խիստ շատ աւելի սննդարար է:

Երրորդ բաժանում մ'ալ կայ, որ կերակրող տեսակէն կամ ծնունդէն առնուած է, որուն նայելով կերակուրներն ալ երեք կարգերու բաժնուած են. «կենդանեղէն» կերակուրը, այսինքն անասուններէն առնուած կերակուրը. «բուսեղէն» կամ «խոտեղէն» կերակուրը, որոնք բոյսերէն քաղուած են, և «հանգային» կերակուրը: Եթէ լաւ ընենք ողջ բաժանումը կը տեսնենք որ մինչև մէկ աստիճան մը՝ մեր առաջին կենսաբանական բաժանման կը համապատասխանէ, վասն զի տարրաբանութիւնը կը ցուցնէ թէ կենդանեաց միսերը մեծաւ մասամբ թթութեան, ջրածինէ, ածուխէ և անկենդան կազէ կազմուած են, այսինքն թէ կրնան վերանորոգիչ կերակուրը կոչուիլ: Միւս կողմէն ալ բուսեղէնք ընդհանրապէս թթուածինէ, ջրածինէ և ածուխէ բաղադրուած են այսինքն թէ ջերմութիւն կերակուրներ են: Արդ գիտնալու ենք թէ ամեն կենդանեղէնք՝ վերանորոգիչ, և ամեն բուսեղէնք ալ՝ ջերմութիւն չեն. վասն զի միայն մէջ՝ որ լաւ վերանորոգիչ մ'է, այնպիսի մասեր կը գտնուին, որոնք առանձին առնուելով չեն կրնար վերանորոգիչ մակերին ունենալ. այս կարգէն են բոլոր ճարպերը: Ուստի չենք կրնար ըսել թէ ճարպը կենդանեղէնք ըլլալուն համար վերանորոգիչ է, այլ կրնանք միայն ըսել թէ միայն արմաղջութեամբ լաւ վերանորոգիչ մ'է, վասն զի իր մէջ գտնուած անկենդան քանակութիւնը կրնայ սոյն անունը տալ անոր. ասկից զատ ինչո՞ւ համար վերանորոգիչ կերակուր ուտելու ենք, չէ՞ մի որ միս կազմելու համար. արդ միս կազմելու համար ամենէն դիւրին և ամենէն ապահով միջոցը յայտնի է որ միս ուտելն ըլլալու է:

Ասի այսպէս ըլլալով, մէկ մ'ալ բուսեղէն կամ խոտեղէն կերակուրները զննենք, հոս ալ կը տեսնենք որ բոլոր մէջ կան այնպիսի մասեր, որոնց մէջ անկենդան կազը այնչափ մեծ քանակութեամբ կը գտնուի որ սոյն կերակուրներն իրաւամբ կրնան վերանորոգիչ կոչուիլ: Այսպէս են ահա բոյսերուն այն մասերը, որոնց մէջ նոյն բոյսին բոլոր կենդանեական հիւթերն համալուծուած են, այսինքն հունտերը, վասն զի եթէ հունտ մը տեղ մը ցանուի, նորա ծիլ բոյսն առաջին անգամ իւր սնունդն ո՞ւր պիտի կարենայ գտնել, անշուշտ նոյն իսկ հունտին մէջ, ուստի ասոր համար բնութիւնը՝ որ ա-

մեն բանի մէջ ամեն նախապատրաստութիւն տեսած է և կը տեսնէ՝ հունտին մէջ նորա բողբոջ բոյսին աճմանը կարեւոր եղող բոլոր սնունդը դրած է: Ասկից կը հետեւի թէ բոլոր հունտերն և ընդհանրապէս խօսելով բոլոր ընդհանրապէս վերանորոգիչ կերակուրը կրնան կոչուիլ, մինչդեռ միւս մասերը միայն ջերմութիւն կրնան անուանիլ, և ոչ աւելի, վասն զի իրենց պարունակած անկենդան կազին քանակութիւնը վերջին աստիճան քիչ է:

Այս դիտողութիւններն ընենքս յետոյ, անմիջապէս սա խնդիրը կը ներկայանայ, թէ մարդս կրնայ միմիայն վերանորոգիչ կամ միմիայն ջերմութիւն կերակուրներ ուտելով առողջ ապրիլ: Հոս յիշելու է ինչ որ քիչ մ'առաջ ալ ըսած ենք, թէ վերանորոգիչ կերակուրները մեր մարմնոյն նոյն իսկ սերնդեան կը ծառայեն, մինչդեռ ջերմութիւնը՝ մեր մարմնոյն ջերմութեան շարունակ կրած կորստեան տեղը կը լեցնեն թթուածինին հետ միանալով և ջերմութիւն հայթայթելով: Ուստի կը հետեւի թէ միմիայն վերանորոգիչ կամ միմիայն ջերմութիւն կերակուրներով չը պիտի կրնար մարդ ապրիլ: Եթէ հիմայ պզտիկ դիտողութիւն մ'ընենք, կը տեսնենք թէ անկարելի է որ երեք պարզ մարմիններէ, այսինքն ջրածինէ, թթուածինէ և ածուխէ միայն կազմուած մարմին մը կարենայ անկենդան կազ պարունակող կերակրող մը տեղը բռնել: Ուրեմն, միմիայն ջերմութիւն կերակուր մը չը կրնար առանձին մարդու կերակուրը կազմել:

Տեսնենք հիմայ ալ թէ քառարմատ այսինքն վերանորոգիչ կերակուր մ'ալ միմիայն ինքնին կրնայ բաւել մարդու առողջապահական վիճակը չը խանգարելով զանի սնուցանելու: Հոս առաջին անգամ գուցէ այնպէս կարծուի թէ քառարմատ, «թթուածին» ջրածինէ, ածուխէ և անկենդան կազմուած կերակուր մը կրնայ եւարմատ այսինքն անկենդան կազ չը պարունակող կերակրող մը տեղը բռնել: Սակայն սա ալ մտածելու ենք թէ, մարդու մարմնոյն կենդանեական ջերմութիւնը պահելու համար պէտք եղած ջերմութիւն կերակրող քանակութիւնը իր սննդեան յատկացած վերանորոգիչ կերակրող քանակութիւնէն շատ աւելի մեծ է, այսինքն գրեթէ եւապատիկն ըլլալով, եթէ միմիայն քառարմատ կերակուրներ ուտէ, ասոնց քանակութիւնը խիստ շատ ըլլալու է, և անկենդան կազն ալ՝ առանց մարդուն առողջութեան վնաս մը հասցնելու՝ չը կրնալով միւս իր բաղադրանքներէն զատուիլ, ասկից ամբողջ մարմնոյն մէջ խանգարում մը յառաջ գալու է, որ եթէ շատ տեղէ, անշուշտ կրնայ մահ պատճառել՝ հետզհետէ տուելոց նիհարութեան մ'ետեւն:

Սակայն սա ալ գիտնալու ենք թէ բացարձակ վերանորոգիչ կերակուրներն աւելի նուազ վնասակար են մարդու, քան բացարձակ ջերմութիւն կերակուրները, և կենսաբանական փորձերը կը ցուցնեն թէ միմիայն վերանորոգիչ կերակուրներով սնանող անասունք աւելի ուշ կը մեռնին՝ քան միմիայն ջերմութիւններով սնանողները:

Ս. Գալուստի
(ճարտեսական)

ՍՈՒՆԻ ՊԱՅԵՐԱՆ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ